

**BIBELN UTEN FILTER. BIBELFORSTÅELSE,
KIRKE OG KJØNN**
KNUT ALFSVÅG
EFREM FORLAG, 2020
149 SIDER

Anmeldt af Asger Chr. Højlund

Knut Alfsvåg, som til daglig er professor i systematisk teologi ved VID Misjonshøyskolen i Stavanger og har skrevet omfattende og vanskelige bøger om, hvad Guds radikale uerkendelighed betyder for teologien (jf. DTTK 2019,176-180), ønsker med denne bog at komme med en begrundelse for nej'et til ordningen med kvindelige præster, som løfter diskussionen ud af den »skyttegravskrig«, der ellers kendetegner den (7). I indledningen fortæller han, hvordan han i sine første år som teolog var tilhænger af ordningen, men at opmærksomheden på den helhed, spørgsmålet var en del af, efterhånden fik ham til at ændre syn. Det er denne helhed, han med denne bog vil lægge frem.

Det sker i fire trin. Først forklarer Alfsvåg, hvad slags bog Bibelen er (18-49). Han begynder med GT. GT skal læses, sådan som Jesus og apostlene læste GT. Det betyder dels en klar fastholdelse af GT med dets perspektiver på livet og Gud, dels et stærkt fokus på opfyldelsen af GT

i Jesus. Behandlingen af NT sker ikke mindst i form af en historisk fremstilling af den proces, der førte til de nytestamentlige skrifers indlemmelse i kanon. Et gennemgående træk i dette kapitel er Alfsvågs tale om, at Bibelen fra begyndelsen har været brugt på samme måde som litteratur bruges, dvs. som noget, der taler til mennesker i deres konkrete liv og kaster lys ind over det. Alfsvågs bibelforståelse er temmelig langt fra, hvad man vil kalde fundamentalistisk.

Det efterfølgende kapitel (45-94) udfolder så det lys, Bibelen kaster over nogle af de grundlæggende spørgsmål, vi mennesker stiller: »hvordan en forstår verdens opphav, verdens beskaffenhet og mennesket stilling i verden« (45). Alfsvåg kalder det selv en »liten troslære« (146). Vi får dermed en forsmag på, hvordan en dogmatisk fremstilling på basis af en så radikal betoning af Guds uerkendelighed som Alfsvågs kommer til at se ud i praksis. På trods af den begrænsede plads når han

i sin stramme og tankeklare fremstilling at forholde sig til mange spørgsmål. Udfoldelsen er på den ene side kendetegnet af en stærk betoning af Guds hinsidighed (de dogmatiske lærepunkter om guddommelige egenskaber som uendelighed, ulegemlighed, evighed osv. får her et liv, man normalt ikke møder i dogmatikker). På den anden side er den kendetegnet af en lige så stærk betoning af Guds kommunikation igennem sit skaberværk (»Verden er materialiseret gudstale«, 59). At vi ikke kan slutte os til Gud ud fra det skabte, betyder ikke, at Gud er fraværende i det, og at dette nærvær ikke får mennesket til at spørge efter ham. En anden ting, der kendetegner kapitlet, er en stærk betoning af Guds udvælgelse eller nåde som basis for menneskets forhold til ham (talen om en grundlæggende valgfrihed hos mennesket ses som udtryk for menneskets syndighed, dets tab af paradisiske tillid). Den afhængighed af Gud, dette giver, både som skabte og som benådede syndere, fører til en stærk betoning af alle menneskers lighed.

Det næste skridt i den fremadskridende argumentation består så i at konkretisere dette i forhold til køn og samliv (85-114). For selv om Bibelen lægger op til en radikal lighed i forhold til Gud, taler den også om en forskellighed, hvor vi »tar ansvar for hverandre på måter som er styrt af vår gudgitte identitet« (85). Noget af det bærende i vores gudgivne identitet er den kønsmæssige diversitet, med hver deres opgaver og ansvar. Det er den slags »stabile trekk i vår livsverden« (86), Gud bruger i sin kommunikation med os. Med naturvidenskabernes målbare og entydi-

ge tilgang til verden og den deraf følgende forståelse af verden som noget, vi kan gribe ind i, lukker vi for denne kommunikation og dermed for sansen for Guds reelle forbindelse med det skabte. At Bibelen lægger så meget vægt på køn og samliv, er et udtryk for betoningen af sammenhængen mellem Gud og livet.

Og endelig når Alfsvåg frem til det, som hele tiden har været målet, nemlig at fremlægge argumenter for sit nej til ordningen med kvindelige præster (115-139). Det overraskende korte kapitel, bogens formål taget i betragtning, er båret af to argumentationsrækker. For det første en stærk betoning af kvindens fremtrædende betydning i kirken: »Fordi det er kvinner som (er) tettest knyttet til livet og dets tilblivelse i sin alminnelighet, er det også kvinner som er tettest knyttet til livets fornyelse gjennom Jesu liv, død og oppstandelse« (120). Alfsvågs omfattende udfoldelse af dette, og revselse af den måde, dette har været negligeret på i kirkens historie, virker på ingen måde som »lip service«. Den anden argumentationsrække går så ud på at vise, at Jesus trods denne »Umwertung aller Werte« udvælger mænd til den særlige aposteltjeneste. Selv om »kvinnene i Jesu følge var betydelig mer utholdende og trofaste« (125) end deres mandlige kollegaer, får de efter opstandelsen til opgave at kalde mændene tilbage til deres særlige tjeneste. En af begrundelserne, Alfsvåg anfører for, at det skulle være mænd, er, at der til denne tjeneste også var knyttet en domsforkyndelse (126). Selv om apostlenes særlige tjeneste ophørte med deres død, skulle den del af deres tjeneste, som

handlede om »å skape og opprettholde disippelfellesskap gjennom dåp og nattverd (...) videreføres i en konkret, personlig form« (127). Ifølge Alfvåg er den diversitet, dette giver først og fremmest i gudstjenesten, en viktig fastholdelse af den struktur, hvorigennem Gud kommunikerer med os på skabelsens plan.

I et kort, afsluttende kapitel («Å leve med splittelse», 140-144) peger Alfvåg på, hvordan spørgsmålet om køn og dermed også om kvindelige præster er spørgsmål, der i dag skaber lige så dybtgående splittelser, som forståelsen af Kristus, frelsen og af kirken tidligere har skabt i kirkens historie. Og han appellerer til, at man overvinder denne splittelse på samme måde, som man har gjort el-

ler søgt at gøre med de andre spørgsmål, nemlig ved at man sætter sig sammen og taler om det. Vel at mærke i et forum, hvor der også er kvinder til stede! Det er denne samtale, hele bogen er ment som et oplæg til.

Selv om jeg kan have min tvivl om, hvorvidt bogen fungerer som en samlet argumentation – for mig forsvandt det overordnede fokus i hvert fald i de mange, ofte spændende detailspørgsmål – er der meget at hente i bogen. Særlig har bogens minidogmatik været spændende læsning, selv om jeg ikke nødvendigvis deler dens greb. Og kapitlet om kvindelige præster er virkelig værd at læse. Godt, hvis det også kunne være afsæt for en samtale blandt os.